

Centar za ženske studije
Zagreb

Izvještaj istraživanja

Zastupljenost ženskih/rodnih tema u kurikulumima predmeta odabranih visokoobrazovnih institucija – II. faza istraživanja

Izvještaj izradila Jasminka Pešut

Autorica istraživanja dr. sc. Valerija Barada

Istraživanje je provedeno u sklopu projekta Centra za ženske studije

Za aktivnog građana/građanku - obrazovanje mladih o rodnoj ravnopravnosti

Zagreb, lipanj, 2017.

Centar za ženske studije
Zagreb

IZVJEŠTAJ ISTRAŽIVANJA

Zastupljenost ženskih/rodnih tema u kurikulumima predmeta odabranih visokoobrazovnih institucija – II. faza istraživanja

Izveštaj izradila Jasminka Pešut

Autorica istraživanja dr. sc. Valerija Barada

Istraživanje provedeno u sklopu projekta Centra za ženske studije

Za aktivnog građana/građanku – obrazovanje mladih o rodnoj ravnopravnosti

Zagreb, lipanj, 2017.

Sadržaj

Uvod	str. 2
O Istraživanju	str. 3
Metodologija i tijek istraživanja	str. 3
Rezultati istraživanja	str. 6
Prilozi	str. 18

Uvod

Od vremena kada je Centar za ženske studije prvi put osmislio i proveo istraživanje o prisutnosti ženskih/rodnih studija na hrvatskim sveučilištima i zastupljenosti ženskih/rodnih tema, proteklo je petnaest godina i od tada se kontekst istraživanja o ovim temama uvelike mijenjao. Tada, 2002. godine, unutar sveučilišne zajednice u Hrvatskoj, pojam ženskih/rodnih studija, kao polja spoznaje ili zastupljenog modela integracije ženskostudijskih sadržaja unutar pojedinih fakulteta i kurikuluma predmeta bio je slabo poznat, a tek rijetki sveučilišni nastavnici i nastavnice, uglavnom društveno-humanističkih fakulteta uvodili su ženske/rodne teme u kurikulume svojih predmeta (Barada i dr: 2002). Produkcija znanja o ženskim rodnim temama bila je oskudna ako se prati broj obranjenih magistarskih i doktorskih radova o ženskim ili rodnim temama u razdoblju od 1990.–2002. godine. (Barada i dr: 2003). Reforma sveučilišta tek se nazirala, a Hrvatska je tek započinjala procese pridruživanja Europskoj uniji te provedbi formalnih i stvarnih načela jednakosti uključujući rodnu. U petnaestogodišnjem razdoblju, iako sporo, postupno se povećavao broj sveučilišnih predmeta sa ženskim/rodnim temama u okviru visokoškolskih institucija, a Centar za ženske studije nastavio je kroz neformalni program ženskih studija razvijati interes studenata za ženske/rodne teme te je od 2008. godine, pokrenuo i dodatnu inicijativu, osmišljavanje nagrade i njezinu dodjelu za studentske radove o ovim temama, koji nastaju kao dio studijske obveze studenata i studentica na matičnim fakultetima. S vremenom, reforma sveučilišta i političke promjene otvorili su nove mogućnosti za izučavanje i studiranje ženskostudijskih tema; pojavili su se i novi institucionalni okviri za njihovo izučavanje (Centar za ženske studije u Rijeci), a velik interes studenata za ženske/rodne teme, bar kada je riječ o neformalnom ženskostudijskom obrazovnom programu u Zagrebu, od vremena istraživanja spomenutog na početku teksta, ostaje do danas konstantom.

O istraživanju

Istraživanje je nastavak – druga faza istraživanja **Zastupljenost ženskih rodnih tema u kurikulumima predmeta odabranih visokoobrazovnih institucija** provedenog 2016. godine. Cjelokupno istraživanje, istraživački instrument, kao i izvještaj, osmislila je i izradila dr. sc. Valerija Barada s Odjela za sociologiju Sveučilišta u Zadru, a druga faza istraživanja slijedi uspostavljene ciljeve i metodologiju navedenog istraživanja. (Detaljnije o instrumentu u Prilogu 1) Sukladno prethodno napisanom, navodimo ciljeve kako ih je definirala V. Barada u Izvještaju *Zastupljenost ženskih/rodnih tema u kurikulumima sveučilišnih predmeta na odabranim institucijama visokog obrazovanja*.

Postavljeni cilj istraživanja jest „... utvrditi zastupljenost i vrstu sadržaja vezanih za ženske/rodne teme u kurikulumima na visokoškolskim institucijama nekih fakulteta Sveučilišta u Zagrebu“ (Barada: 2016).

Sukladno postavljenom cilju, proizašla su dva istraživačka pitanja: "Utvrđiti zastupljenost ženskih/rodnih tema na razini studijskih programa, na razini kolegija i na razini nastavnih jedinica (Barada: 2016), te

„Utvrđiti vrstu sadržaja žensko/rodnih tema na razini studijskih programa, na razini kolegija i na razini nastavnih jedinica“ (Barada: 2016).

Metodologija i tijek istraživanja

Slijedeći izbor istraživačke metode iz prve faze istraživanja, i u sadašnjem istraživanju primijenjena je istraživačka metoda analize sadržaja koju je autorica istraživanja primijenila kao pretežno kvantitativnu, te u manjoj mjeri kao kvalitativnu metodu, prilagodivši je potrebama istraživanja (Barada: 2016).

Stoga se i u ovogodišnjem istraživanju, na novom uzorku, identificiranje ženskih/rodnih sadržaja na tri razine obavilo za isto vremensko razdoblje – akademsku 2015./2016. godinu, kao što je to učinjeno i u prvoj fazi istraživanja, 2016. godine.

Na prvoj se razini istraživanja prišlo prikupljanju podataka o postojanju ili nepostojanju studijskih programa, studijskih usmjerenja ili dijela usmjerenja o ženskim/rodnim temama, te drugih programa u kojima su prisutni navedeni sadržaji (izvanredni studij, ljetne škole, radionice, posebni edukacijski programi i sl.) na preddiplomskoj, diplomskoj i doktorskoj razini. Na ovoj se razini, dakle, bilježilo postoje li ili ne navedeni programi.

Kao i u prethodnoj fazi istraživanja na drugom uzorku, i u ovoj se fazi na drugoj razini istraživanja bilježilo postojanje nastavnih predmeta/kolegija koji u naslovu imaju sadržaj koji se odnosi na ženske/rodne teme: "Kvantitativno se utvrđivao naziv studijskog programa, razina studija, godina studija, akademska godina, točan naziv kolegija te vrsta kolegija. Na trećoj su razini analizirane nastavne jedinice ili dijelovi sadržaja nastavne jedinice koji se bave žensko/rodnim temama" (Barada:2016).

Bilo je potrebno iščitati sve izvedbene programe kolegija na fakultetima koji su ulazili u ovogodišnji uzorak, utvrditi točne nazive, studijsku godinu na koju se kolegij odnosi te vrstu kolegija (obvezni/temeljni i izborni), razinu studija, i utvrditi sadržaje nastavnih jedinica pojedinog sadržaja. Na kraju su istraživači/ce na kvalitativan način interpretirali/e sadržaj nastavnih jedinica o prisutnosti ženskih/rodnih tema. (Opisano se nalazi u Prilogu 2 ovog izvještaja).

Na trećoj su razini promatrane dvije vrste podataka, unutar dvije vrste kolegija, onih koji sadržaje sa ženskim/rodnim temama imaju u naslovu, i unutar onih kolegija koji takve sadržaje nemaju.

Unutar ovogodišnjeg istraživanja, prikupljanje podataka odvijalo se od ožujka do kraja svibnja 2017. godine. Koordinatorica istraživanja je Andreja Gregorina, a koordinator

istraživanja na terenu je Ivan Tranfić. Za razliku od 2016. godine, kada su prikupljanje podataka u cjelini obavili studenti/ce, polaznici ženskostudijskog programa Centra za ženske studije, istraživanje druge faze istraživanja obavila je istraživačka grupa koju su zajedno činili ovogodišnji polaznici/ce programa Ženskih studija te istraživači/ce volonteri/ke koje je Centar za ženske studije pozvao putem objave na stranicama Volonterskog centra Zagreb. U pozivu su osim osnovnih informacija o istraživanju i potrebnih podataka, bile i opisane i potrebne kvalifikacije potrebnih prijavitelja/ica (Detaljnije u Prilogu 3): U grupi terenskih istraživača/ica bili/bile su Ana Dumančić, Dijana Đapić, Dorina Sraka, Goran Đurđević, Ivana Pešut, Katarina Antolković, Kristina Marjanović, Lucija Dumančić, Maja Jolić, Marija Dejanović, Marta Hrzić, Mateja Pribanić, Matija Anna Pleša, Neda Novosel i Sandra Rozman. Prije izlaska na teren, istraživačima/istraživačicama je savjetodavni tim istraživanja (Andreja Gregorina, Ivan Tranfić i Jasminka Pešut omogućio kratkotrajni usmjeravajući trening te je u svrhu lakšeg snalaženja istraživača/ica pri prikupljanju podataka operacionalizirao teme o ženama/rodnom temama, koje se mogu pojaviti u nazivima kolegija i nastavnim jedinicama¹ ponudivši ih u obliku okvirne, nezatvorene liste pojmova i pojmovnih sklopova koji upućuju da se u promatranim podacima, radi o sadržajima koji se odnose na ženske/rodne teme. Osim navedenoga, prije započinjanja terenskoga rada, Centar za ženske studije, u statusu provoditelja istraživanja, uputio je dopis odgovornim osobama (dekanima i tajnicima) na fakultetima koji su činili istraživani uzorak. Dopis je sadržavao informacije o tipu istraživanja, vremenskom okviru njegove provedbe, molbu za davanje na uvid i korištenje podataka koji, moguće, neće biti dostupni na mrežnim stanicama, pozivajući se i na dobre prakse primjenjivane u takvim slučajevima te pravni okvir. Dopis su u tiskanom obliku imali i istraživači/ce na terenu. (Dopis upućen fakultetima nalazi se u Prilogu 2).

Svi podaci prikupljali su se pretraživanjem mrežnih stranica fakulteta i objavljenih Informacijskih paketa studijskih programa i predmeta te podataka u drugim objavljenim oblicima, izravnim kontaktom tajništva i dekanata elektroničkom poštom, a u ponekim slučajevima kontaktom sveučilišnih nastavnika/ica. (Izvori podataka: Prilog 3)

Napominjemo da su prikupljeni podaci nepotpuni, budući da sve podatke koje smo zatražili, nismo dobili od pojedinih visokoobrazovnih institucija, pa se podaci koji nedostaju, odnose na cjelovit studij, pojedine studijske grupe ili razinu studija. Podaci koje nismo dobili od većine fakulteta na upit, pretežno se odnose na doktorske studije. U rijetkim slučajevima, do podataka uopće nismo uspjeli doći niti nakon niza pokušaja, kao što je to u slučaju Medicinskog fakulteta. Predstavnici Hrvatskih studija obavijestili su nas da pri istraživanju trebamo koristiti podatke na način da štitimo „privatnost

¹ Riječ je o 9 grupa pojmova/pojmovnih sintagmi: feminizam, feministička teorija i praksa; feminističke/ženske teme u umjetnosti/umjetničkom djelu, autorice/umjetnice; žena kao povijesna ličnost, znanstvenica, figura, itd.; položaj žene u društvu, ženstvenost, ženska perspektiva, žensko pismo; spol, rod, rodne uloge, rodni stereotipi, rodna diskriminacija; seksualnost, seksualna orijentacija i identitet, LGBTIQ teme; tjelesnost: prostitucija/seksualni rad, pornografija, nasilje, silovanje, seksualno uznemiravanje; spolna i reproduktivna prava, pobačaj; obitelj, obiteljsko nasilje, kućanski i brižni rad, žena u obitelji, odgoj djece.

profesora“. Podatke za sve razine studija dobili smo jedino za Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet. Stoga, objavljujemo samo one podatke koji su javno dostupni i koje smo dobili putem odgovora na upite upućene predstavnicima fakulteta.

U 2017. godini, istraživanje je provedeno na sljedećim visokoškolskim institucijama u Zagrebu:

1. Akademija dramske umjetnosti (ADU)
 - a. Studij dramaturgije
 - b. Studij produkcije
 - c. Studij montaže
 - d. Studij snimanja
 - e. Studij filmske i televizijske režije
 - f. Studij kazališne režije i radiofonije
 - g. Studij glume
 - h. Studij iz područja plesne umjetnosti
2. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet (ERF)
 - a. Rehabilitacija
 - b. Logopedija
 - c. Socijalna pedagogija
3. Hrvatski studiji
 - a. Odsjek za edukacijske znanosti i naobrazbu nastavnika
 - b. Odsjek za filozofiju <http://www.hrstud.unizg.hr/filozofija>
 - c. Odsjek Odjel za komunikologiju
 - d. Odsjek za kroatologiju
 - e. Odsjek za povijest
 - f. Odsjek za psihologiju
 - g. Odsjek za sociologiju
4. Medicinski fakultet
 - a. Studij medicine
 - b. Studij sestrinstva
5. Pravni fakultet
 - a. Studij prava
 - b. Studij socijalnog rada
 - c. Studijski centar za javnu upravu i javne financije

6. Učiteljski fakultet

- a. Rani i predškolski odgoj i obrazovanje
- b. Učiteljski studiji
- c. Menadžment i savjetovanje za europsko obrazovanje
- d. Specijalistički studiji

Rezultati istraživanja

Kao što je uvedeno spomenuto, istraživanje se provodilo promatrajući tri razine na kojima je moguće pojavljivanje sadržaja koji se odnose na ženske/rodne teme. Prva promatrana razina je postojanje ženskostudijskih ili programa rodnih studija (ili dijela takvih programa) na nekom od fakulteta na kojima su podaci prikupljeni. Podacima do kojih smo uspjeli doći pokazuju da navedenih programa nema ni na jednom od gore navedenih fakulteta. Među ukupno šest visokoobrazovnih institucija koje su ušle u uzorak druge faze istraživanja i koje zajedno imaju 26 studija i studijskih grupa, vidljivo je kako je u sveučilišnoj ponudi akademske godine 2015./2016. bilo 20 kolegija koji u nazivu imaju jasno iskazane ženske/rodne teme. Od toga broja prevladavaju izborni kolegiji, ukupno 19 te samo jedan obvezni kolegij. Podjednako su zastupljeni na preddiplomskoj razini (10 kolegija) kao i diplomskoj razini (9 kolegija), a jedan takav kolegij prisutan je na integriranom studiju (Učiteljski fakultet). Spomenuti podaci sažeto su prikazani u sljedećoj tablici. Zastupljenost ili nezastupljenost takvih kolegija (nastavnih predmeta) prikazana je u sljedećoj tablici, gdje se lijeva strana tablice odnosi na visokoškolsku ustanovu s potkategorijama postojećih studijskih usmjerenja, a desna strana pokazuje pripadajuću frekvenciju pojavljivanja takvih kolegija kao i vrstu te razinu studija na kojoj se uočava za akademsku godinu 2015./2016. na pojedinom fakultetu i usmjerenju. Ovdje je važno napomenuti da za pojedine visokoobrazovne institucije ili razine studijskih programa podaci nisu bili dostupni niti pretraživanjem mrežnih stranica fakulteta niti se podatak uspio dobiti izravnim kontaktom, upitom upućenim odgovornim osobama, o čemu je bilo riječi u opisu tijeka istraživanja, pa se u takvim slučajevima, uz naziv institucije na desnoj strani tablice nalazi napomena „podaci nisu dostupni“ ili je u fusnoti zabilježeno pojašnjenje.

INSTITUCIJA	ZASTUPLJENOST KOLEGIJA SA ŽENSKIM/RODNIM TEMAMA²
Akademija dramske umjetnosti ³	4 (identičan izborni kolegij dostupan na četiri usmjerenja: Dramaturgija izvedbe; Dramsko i filmsko pismo; Filmska dramaturgija; Kazališna dramaturgija)
Studij logopedije Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet	Nema
Studij Socijalne pedagogije Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet	2 izborna kolegija na diplomskoj razini
Studij kroatologije Hrvatski studiji (HS)	2 izborna kolegija, 1 na preddiplomskoj ⁴ i 1 na diplomskoj razini, izvodivi, praktički, za jednopredmetne studije
Studij sociologije Hrvatski studiji	1 izborni kolegij za jednopredmetni studij na preddiplomskoj razini (zajednički izborni kolegij i za studente kroatologije i filozofije)
Studij psihologije Hrvatski studiji	2 kolegija, 1 izborni kolegij na preddiplomskoj razini 1 kolegij specifičnih vještina ⁵
Studij komunikologije Hrvatski studiji	Nema (niti na preddiplomskoj niti diplomskoj razini)
Studij povijesti Hrvatski studiji	2 izborna kolegija na diplomskoj razini
Studij filozofije Hrvatski studiji	1 izborni kolegij na diplomskoj razini ⁶
Studij nastavničke naobrazbe Hrvatski studiji	1 izborni kolegij na diplomskoj razini

² Popis cjelovitih kolegija unutar podatka koje smo dobili, nalazi se u Prilogu 4.

³ Cjeloviti podaci nisu dostavljeni.

⁴ Dvopredmetni studiji imaju potpunu zasićenost opterećenja studenata koji ipak, formalno, mogu pisati molbu za upis izbornog kolegija.

⁵ Kolegij se organizira zbog razvijanja organizacijskih sposobnosti studenata u cilju organiziranja radionica. Op. istraživačice-volonterke.

⁶ Kolegij mogu također upisati studenti sociologije i kroatologije.

Studij medicine Medicinski fakultet	Podaci nisu dostupni
Studij sestrinstva Medicinski fakultet	Podaci nisu dostupni
Studij prava Pravni fakultet	1 izborni kolegij na diplomskoj razini
Studij socijalnog rada Pravni fakultet	5 kolegija, 4 izborna na diplomskom i poslijediplomskom studiju i 1 temeljni na poslijediplomskom studiju
Stručni studij javne uprave Pravni fakultet	Nema
Stručni porezni studij Pravni fakultet	Nema
Specijalistički stručni studij javna uprava Pravni fakultet	Nema
Rani i predškolski odgoj i obrazovanje Učiteljski fakultet	Nema
Učiteljski studiji Učiteljski fakultet	1 izborni kolegij na integriranom studiju
Menadžment i savjetovanje za europsko obrazovanje Učiteljski fakultet	nema
Specijalistički studiji Učiteljski fakultet	nema
UKUPNO	22 kolegija

Kada se analiziraju prikupljeni podaci na drugoj razini, iz gornje tablice vidljivo je da se takvi sadržaji pojavljuju u obliku 22 kolegija u okviru sveučilišnih studija i različitih studijskih usmjerenja.

Analizom sveučilišne ponude na Hrvatskim studijima, primjetna je raznolikost usmjerenja/nastavnih predmeta koji su izvor istraživanja sadržaja ženske/rodne tematike, pa se predmet analize usmjerio kroz raščlambu svakog pojedinog odsjeka te je utvrđeno da je pojedine kolegije sa sadržajima o ženskim/rodnim temama moguće upisati na različitim odsjecima i vrstama studijskih usmjerenja. Sličan postupak primjenjiv je i na drugim istraživanim fakultetima koji nude više studija i studijskih usmjerenja.

Unutar 7 odsjeka/odjela na Hrvatskim studijima među nastavnim predmetima preddiplomske ili diplomske razine, kolegije sa ženskom/rodnom tematikom pretežno nalazimo među izbornim kolegijima i to na studijima kroatologije, sociologije, psihologije, studiju povijesti, studiju filozofije, studiju edukacijskih znanosti i nastavničke naobrazbe, s time da se jedan identičan kolegij nudi na tri studijska usmjerenja pa je ukupan broj takvih kolegija na preddiplomskoj i diplomskoj razini 9. Dok, na primjer, na studiju komunikologije koji ukupno nudi 138 nastavnih predmeta, na preddiplomskoj razini 59, i diplomskoj razini 79 kolegija, ne nalazimo niti jedan kolegij koji u nazivu upućuje da je riječ o kolegiju sa ženskom/rodnom tematikom. Daljnja raščlamba kolegija na Hrvatskim studijima, koji su predmet naše analize, pokazuje, nadalje, kako jednopredmetni studij psihologije nudi 2 takva kolegija. Na preddiplomskoj razini taj studij ima ukupno 97 kolegija (računajući ukupan broj i obveznih i izbornih) a na diplomskoj razini 49 (za nastavnički smjer) te 43 (za znanstveni smjer) nudi jedan izborni kolegij na preddiplomskoj razini te jedan kolegij specifičnih vještina na diplomskoj razini koji imaju ženske/rodne teme. Na studiju povijesti takva su dva kolegija na diplomskoj razini od ukupno 49 kolegija (obveznih i izbornih), za nastavnički smjer i 36 obveznih i izbornih kolegija zajedno, na znanstvenom smjeru, dok studij filozofije nudi jedan izborni kolegij na diplomskoj razini koji se nudi i na studiju kroatologije i sociologije. Studij sociologije na Hrvatskim studijima, od 126 kolegija koji su dostupni na preddiplomskoj i diplomskoj razini nastavničkog smjera, navedeni izborni kolegij nudi na preddiplomskoj razini u drugom, četvrtom i šestom semestru.

Uz navedeno, studij kroatologije nudi izborni kolegij na preddiplomskoj razini te jedan izborni/nastavnički na diplomskoj razini.

Studij povijesti na Hrvatskim studijima, od 78 kolegija na preddiplomskoj razini i 49 kolegija na diplomskoj razini za nastavnički i 36 kolegija za znanstveni smjer (obveznih i izbornih), nudi 2 izborna kolegija koji sadrže ženske/rodne teme. Kao jednopredmetni studij psihologija nudi više predmeta nego dvopredmetni studiji. U ponudi je 1 izborni kolegij sa ženskim/rodnim temama na preddiplomskoj razini i 1 kolegij specifičnih vještina, između 97 kolegija na preddiplomskoj razini i 49 kolegija za nastavnički i 43 kolegija za znanstveni smjer. Kada se promatra ukupan broj kolegija unutar nekog studija Hrvatskih studija, treba uzeti u obzir mogućnost odabira istog izbornog kolegija u okviru više studijskih grupa. Na posljetku, u 2015./2016. godini, Studij filozofije u

ponudi je imao jedan kolegij sa sadržajima ženske/rodne tematike koji se izvodio na diplomskoj razini a kao izborni je bio u ponudi i na Studiju kroatologije i sociologije.

Prema necjelovitim podacima do kojih smo došli, iako na Akademiji dramske umjetnosti nalazimo identičan kolegij koji nazivom upućuje da je riječ o kolegiju koji se u cjelini odnosi na sadržaje o ženskim/rodnim temama, on je prisutan na diplomskoj razini na 4 različita studijska usmjerenja na različitim godinama studija.

Jedino za Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet možemo sa sigurnošću reći da raspolažemo cjelovitim podacima koji uključuju i doktorski studij. Ovaj fakultet, u okviru studija socijalne pedagogije na diplomskoj razini, nudi dva izborna kolegija koja prema nazivu govore da je riječ o kolegijima sa sadržajima sa ženskim/rodnim temama. Učiteljski fakultet nudi samo jedan takav kolegij u okviru Učiteljskog studija, a analiza je uključila samo središnjicu studija u Zagrebu.

Pravni fakultet obuhvaća 3 različita studija i dok Studij prava ima jedan kolegij na petoj godini, odnosno drugoj diplomske razine, koji u nazivu otkriva usmjerenost na ženske/rodne teme, na Studiju socijalnog rada zabilježeno je 5 kolegija koji odgovaraju našim kriterijima (*razine 2* istraživanja). Od toga, većina kolegija se odnosi na nazive kolegija koji su preko sadržaja obitelji i problema nasilja povezani sa ženskim/rodnim temama, bilo da je riječ o izbornom ili temeljnom kolegiju. Manji broj takvih nastavnih predmeta u okviru Studija socijalnog rada ima u naslovu nasilje u partnerskim vezama te upućuje da je riječ o kolegiju koji donosi sadržaje koji uključuju ženske/rodne teme. Studij javne uprave ne nudi ni jedan kolegij s obilježjem koji prema istraživačkim kriterijima dolazi kao predmet analize. Inače, u okviru Studija socijalnog rada, ukupan broj redovnih kolegija na preddiplomskoj razini i diplomskoj razini je 45 od čega 29 na preddiplomskoj razini i 16 na diplomskoj.⁷

ANALIZA 3. RAZINE

Analiza 3. razine, analiza nastavnih jedinica unutar kolegija, bilo onih koji eksplicite iskazuju da je riječ o ženskim/rodnim temama ili onih kojima naslov jasno ne otkriva ženske/rodne teme, ukazuje na veću učestalost pojavljivanja ženskih/rodnih tema. Unutar određenih kolegija takvih je nastavnih jedinica moguće naći više.

Analiza 3. razine, dakle, one koja se odnosi na nastavne jedinice unutar pojedinih kolegija, očekivano otkriva veću učestalost pojavljivanja ženskih i rodnih tema

⁷ Pri interpretaciji se ovdje uočio problem povezan s primjenom operacionalizacije sadržaja u nazivu kolegija koji ulaze u naš odabir. Iako su na instruktaži u okviru istraživanja terenski istraživači dobili uputu da uključe pojam *obitelj*, pri pregledu kolegija na Studiju socijalnog rada pojam *obitelj* u nazivu ponekih kolegija pojavljuje se u sintagmama koje se značenjski odmiču od ženskih/rodnih tema, pa su ovi kolegiji izostavljeni iz razine 2. Međutim, oni su pri interpretaciji na drugom tipu razine 2 ponovo analizirani, kako bi se provjerilo ne sadrže li ipak odrednice koje ulaze u kriterij naše analize.

uključujući i kolegije pojedinih studijskih usmjerenja koji uopće nemaju kolegije koji se odnose na navedene teme.

Odnosi se to i za one fakultet za koje nemamo potpune podatke čak i za preddiplomsku i diplomsku razinu studija kao na primjeru Akademije dramske umjetnosti, gdje se u ponudi kolegija isti kolegij može pronaći kao izborni ili obvezni na različitim studijskim usmjerenjima. Na studiju dramaturgije unutar tri temeljna i tri izborna kolegija prisutno je 12 nastavnih jedinica o ženskim rodnim temama. Uz nastavne jedinice postoji i literatura unutar temeljnog kolegija koja se odnosi na ženske/rodne teme.

U okviru Studija rehabilitacije na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu, koji nema cjelovitih kolegija o ženskim/rodnim temama, na ovoj razini, unutar jednog izbornog i jednog obveznog kolegija, analiza otkriva prisutnost dvije nastavne jedinice sa ženskim/rodnim sadržajima, a u okviru studija Socijalne pedagogije na istom fakultetu još je veći udio takvih sadržaja na svim razinama studija. Unutar preddiplomskog studija 3 su takve nastavne jedinice u okviru obveznih predmeta, a u okviru diplomskog studija, takvih je nastavnih jedinica 7, a 3 su unutar obveznih kolegija. Na doktorskom studiju postoji 5 takvih jedinica, od čega 3 u okviru 3 obvezna kolegija, a uz to, nalazimo i navedenu literaturu sa ženskim/rodnim sadržajima u okviru dva kolegija.

Studij komunikologije na Hrvatskim studijima, koji nema ni jedan cjelovit kolegij sa ženskom/rodnom tematikom, ipak ima jednu nastavnu jedinicu takvih sadržaja, zastupljenu unutar izbornog kolegija na preddiplomskoj razini, iako ima i navedenih dijelova nastavnih jedinica u ishodima učenja.

Među zanimljivijim podacima su oni za Studij prava koji ima čak 62 nastavne jedinice u 23 kolegija/sveučilišna predmeta (7 na preddiplomskoj i 16 na diplomskoj razini) koji se odnose na sadržaje ženskih/rodnih tema, a među njima su 10 obveznih i 13 izbornih kolegija. Tu su ubrojani i pojedini kolegiji koji u nazivu imaju hrvatske i engleske inačice ali je tu i kolegij njemačkog kao stranog jezika u kojem je navedena nastavna jedinica koja se odnosi na jednakost žena i muškaraca. Unutar Studija socijalnog rada, nalazimo također veći broj nastavnih jedinica koje se odnose na predmet naše analize, gdje 13 obveznih (od čega 10 na preddiplomskoj razini) i 10 izbornih kolegija uključuje 23 nastavne jedinice sa ženskim/rodnim temama. Ukupan broj takvih kolegija na diplomskoj je 4, a 19 na preddiplomskoj razini. Najviše nastavnih jedinica sa sadržajem koji je predmet našeg istraživanja nađeno je unutar predmeta studija kroatologije na Hrvatskim studijima. Podatak ne iznenađuje jer su među operacionaliziranim pojmovima za ženske/rodne teme i pojmovi poput žensko pismo, žene autorice i ženske figure.

Sažeto, podaci o nastavnim jedinicama koje sadrže ženske/rodne teme prikazani su u sljedećoj tablici:

INSTITUCIJA	ZASTUPLJENOST NASTAVNIH JEDINICA SA ŽENSKIM/RODNIM TEMAMA, (frekvencija)	RAZINA STUDIJA, (frekvencija), kolegiji	VRSTA KOLEGIJA (OBVEZNI/TEMELJN I, IZBORNI), (frekvencija)
Studij dramaturgije ADU ⁸	12	Preddiplomska 6	Obvezni 3 Izborni 3
Studij rehabilitacije Edukacijsko- rehabilitacijski fakultet	2	Preddiplomska 1 Diplomska 1	Izborni 1 Obvezni 1
Studij socijalne pedagogije Edukacijsko- rehabilitacijski fakultet	13	Preddiplomska 3 Diplomska 7 Doktorska 3	Obvezni 3 Obvezni 3 Izborni 4 Obvezni 3
Studij komunikologije Hrvatski studiji (HS)	1	Na preddiplomskoj razini 1 zajednički ⁹	Obvezni 0 Izborni 1
Studij kroatologije Hrvatski studiji	89	Preddiplomska 7 Diplomska 6	Obvezni 8 Izborni 5

⁸ Pri interpretaciji se ovdje uočio problem povezan s primjenom operacionalizacije sadržaja u nazivu kolegija koji ulaze u naš odabir. Iako su na instruktaži u okviru istraživanja terenski istraživači dobili uputu da uključe pojam *obitelj*, pri pregledu kolegija na Studiju socijalnog rada pojam *obitelj* u nazivu ponekih kolegija se pojavljuje s u sintagmama koje se značenjski odmiču od ženskih/rodnih tema, pa su ovi kolegiji izostavljeni iz razine 2. Međutim, oni su pri interpretaciji na drugom tipu razine 2 ponovo analizirani, kako bi se provjerilo ne sadrže li ipak odrednice koje ulaze u kriterij naše analize.

⁹ Na studiju sociologije, kroatologije, psihologije i povijesti.

Psihologija Hrvatski studiji	9	Preddiplomska 5 Diplomska 1	Obvezni 5 Izborni 1
Sociologija Hrvatski studiji	21	Preddiplomska 5 Diplomska 7	Obveznih 5 Izbornih 7
Povijest Hrvatski studiji	9	Preddiplomska 8 Diplomska 0	Obveznih 2 Izbornih 7
Filozofija Hrvatski studiji	6	Preddiplomska 0 Diplomska 5	Temeljni 1 Izborni 4
Studij prava Pravni fakultet	63	Preddiplomska 7 Diplomska 16	Obvezni kolegij 10 Izborni 13
Studij socijalnog rada Pravni fakultet	23	Preddiplomska 19 Diplomska 4	Obvezni kolegiji 13 Izborni 10
Specijalistički diplomski stručni studij Javna uprava Pravni fakultet	2	Preddiplomska 0 Diplomska 1	Obvezni 0 Izborni 1
Rani i predškolski odgoj Učiteljski fakultet	2	Preddiplomska 2 Diplomski 0	Temeljni 2 Izborni 0
<i>Integrirani studij</i> Učiteljski fakultet	8	Integrirani studij	Temeljni 6 Izborni 0
UKUPNO:	260 nastavnih jedinica	Preddiplomska: 58 Diplomska: 48 Integrirani: 1 Doktorska: 3	Obveznih/temeljnih: 74

Frekvencije prema nastavnim zvanjima i spolu sveučilišnih nastavnika koji sudjeluju u izvedbi cjelovitih kolegija koji sadrže ženske/rodne teme:

Znanstveno-nastavno zvanje predavača/ice, izvođača cjelovitih kolegija sa ženskim/rodnim temama	Spol izvođača/ica cjelovitih kolegija		Ukupno prema zvanju
	Žene	Muškarci	
Doc. art	1	0	1
Docent/ica	4	1	5
Izvanredni/Izvanredna prof.	2	0	2
Redoviti/a profesor/ica	8	1	9
Vanjski suradnik/vanjska surad.	2	0	2
	Ukupno žene: 17	Ukupno muškarci: 2	

Podaci u gornjoj tablici pokazuju, kada je riječ o znanstvenom zvanju osoba koje predaju cjelovite kolegije iz uzorka druge faze istraživanja, kako su u najvećem broju zastupljeni redoviti profesori/ce, ujedno u najvećem broju profesorice, odnosno riječ je o 8 redovitih profesorica. Docenti/ce su drugi/e prema zastupljenosti i to 4 žene i jedan muškarac. Općenito, predavačica koje predaju sadržaje sa ženskim/rodnim temama ima ukupno više nego predavača, ukupno 17 prema analiziranim dostupnim podacima, dok svega dvojica muškaraca, prema ovom uzorku podataka, izvode cjelovite kolegije o ženskim/rodnim temama.

Literatura:

Barada, V.; Janušić J.; Kašić B.; Pešut, J. (2002) *Ženski/rodni studiji – integracija u hrvatski sveučilišni sustav. Studija, travanj 2002.* Zagreb: Centar za ženske studije.

Barada V.; Janušić J.; Kašić B.; Pešut, J. (2003) *Institucionalizacija ženskih studija u Hrvatskoj: akcijsko istraživanje.* Zagreb: Centar za ženske studije.

Barada V. (2016) *Izveštaj istraživanja. Zastupljenost ženskih/rodnih tema u kurikulumima sveučilišnih predmeta na odabranim institucijama visokog obrazovanja.* Zagreb: Centar za ženske studije.

Prilozi

Prilog 1

Instrumenti korišteni u prikupljanju podataka¹⁰

1. razina programa i studijskog usmjerenja – VREMENSKI OKVIR: trenutno

TEHNIKA: pretražiti mrežne stranice istraživanih fakulteta i odsjeka te utvrditi nude li CJELOVITE programe i studijska usmjerenja na ženske/rodne teme.

Utvrditi to za preddiplomsku razinu, diplomsku razinu, doktorsku razinu, te za slučaj dodatnih programa (izvanredni studij, ljetne škole, zimske škole, radionice, edukacijski programi).

Zabilježiti: ima/nema. Ukoliko ima, zabilježiti točan naziv i vrstu programa.

Studijski program: ima/nema	Točan naziv programa

2. razina kolegija – VREMENSKI OKVIR: trenutno¹⁰

Prepoznati i popisati kolegije koji U NASLOVU izričito komuniciraju ženske/rodne teme.

TEHNIKA: na mrežnim stranicama istraživanih fakulteta i odsjeka utvrditi zatupljenost kolegija koji se u naslovu referiraju na ženske/rodne teme (npr. Feminističke teorije i sl.).

Zabilježiti: Naziv studijskog programa, razina studija, godinu studija, akademsku godinu, točan naziv kolegija, vrsta kolegija.

Naziv studijskog programa	Razina studija	Godina studija na kojoj se kolegij izvodi	Akademski godina u kojoj se kolegij izvodi	Točan naziv kolegija	Vrsta kolegija
PRIMJER					
Studij sociologije	Diplomska	Prva godina, prvi semestar	2014/2015	Feminističke teorije	Izborni

¹⁰ Prilog 1 preuzet je iz: Valerija Barada: Izvještaj Istraživanja provedenog u sklopu projekta Centra za ženske studije *Znanjem do društvene dobrobiti – obrazovanje mladih o rodnoj ravnopravnosti*, 2016. Pri tome, za vremenski okvir u ovogodišnjem istraživanju uzeta je akademska godina 2015./2016.

3. razina nastavne jedinice (ili dijela sadržaja nastavne jedinice) – VREMENSKI OKVIR: trenutno

Prepoznati i popisati nastavne jedinice koje se bave žensko/rodnom temama. Ova razina istraživanja ima dvije podrazine: prva se odnosi na kolegije s razine 2. koji imaju izričite žensko/rodne teme, a druga na one koji nemaju. Za sve kolegije valja iščitati izvedbene programe i utvrditi koje i kakve su nastavne jedinice na istraživanu temu.

TEHNIKA: s mrežnih stranica istraživanih fakulteta i odsjeka pohraniti izvedbene programe i analizirati nastavne jedinice. Ako izvedbeni programi nisu dostupni, kontaktirati tajništva i tražiti dokumentaciju.

Zabilježiti: Naziv studijskog programa, razina studija, godina studija, akademska godina, naziv kolegija, vrsta kolegija, naslov nastavne jedinice.

Naziv studijskog programa	Razina studija	Godina studija na kojoj se kolegij izvodi	Akademska godina u kojoj se kolegij izvodi	Točan naziv kolegija	Vrsta kolegija	Naslov nastavne jedinice
PRIMJER						
Studij sociologije	Preddiplomska	Druga godina, drugi semestar	2015/2016	Klasične sociološke teorije: interpretativni pristupi	Temeljni	Feministička sociologija H. Martineau Sociologija i rani feminizam ženske grupe Čikaške škole Kulturni feminizam i kritički pragmatizam Jane Addams

Prilog 2

Dopis Centra za ženske studije upućen dekanima/tajnicima onih fakulteta koji čine uzorak istraživanja u 2017. godini.

Centar za ženske studije
Dolac 8, 10000 Zagreb

Poštovani/Poštovana,

Centar za ženske studije u sklopu projekta Za aktivnog građana/građanku - obrazovanje mladih o rodnoj ravnopravnosti, provodi istraživanje kojemu je cilj utvrditi zastupljenost i vrstu sadržaja vezanih za ženske/rodne teme u kurikulumima visokoškolskih institucija za akademsku godinu 2015./2016. na uzorku odabranih fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Istraživanje financira Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske i izvodi se prema instrumentariju dr. sc. Valerije Barada s Odjela za sociologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zadru, a koji uzima u obzir članke 4. i 6. Pravilnika o studiranju Sveučilišta u Zagrebu i članak 79. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju koji propisuju javnu dostupnost izvedbenog plana nastave i informacijskog paketa.

Provođen će ga polaznice/i ženskostudijskog obrazovnog programa Centra za ženske studije i studenti/ce društveno-humanističkih fakulteta. Institucije visokog obrazovanja unutar Sveučilišta u Zagrebu koje su odabrane za provođenje istraživanja u 2017. godini su: Akademija dramske umjetnosti, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Hrvatski studiji, Medicinski fakultet, Pravni fakultet te Učiteljski fakultet, pri čemu s nekima od njih dugi niz godina razvijamo različite vidove suradnje. U 2016. provele smo istraživanje na Akademiji likovnih umjetnosti, Filozofskom fakultetu, Fakultetu političkih znanosti te Tekstilno-tehnološkom fakultetu te su rezultati dostupni na ovoj poveznici <http://zenstud.hr/2016/07/11/izvjestaj-istrazivanja-zastupljenost-zenskihrodnih-tema-u-kurikulumima-predmeta-odabranih-visokoobrazovnih-institucija/>.

U cilju što kvalitetnijeg provođenja istraživanja, molimo Vas da našim istraživačicama i istraživačima omogućite uvid u dokumente neophodne za provođenje istraživanja ukoliko nisu dostupni na mrežnim stranicama. Konkretno, riječ je o informacijskom paketu koji sadrži podatke o sveučilišnim studijskim programima predviđenim u 2015./2016. akademskoj godini, za preddiplomski, diplomski, i poslijediplomski studij koji sadrže cjelovite opise predmeta.

Vjerujemo kako ćete biti u mogućnosti izaći nam u susret kako bi Centar za ženske studije ovo istraživanje proveo što kvalitetnije. Rezultati istraživanja će biti analizirani i javno dostupni te služiti kao referentno mjesto za razvijanje budućih kurikuluma.

Unaprijed zahvaljujemo,

Prilog 3

Izvor podataka¹¹

INSTITUCIJA	IZVORI	NAPOMENA
<p>Akademija dramske umjetnosti (ADU)</p> <p>Dramaturgija Produkcija Montaža Snimanje Filmska i televizijska režija Kazališna režija i radiofonija Gluma Plesna umjetnost</p>	<p>WEB STRANICA, URL : http://www.isvu.hr/javno/hr/vu1053/nasprog/2016/nasprog.shtml</p> <p>Drugi izvori: Usmena i e-mail komunikacija s Fakultetom ADU</p>	<p>Nisu dostavljeni svi podaci; Na javno dostupnim mrežnim stranicama ograničena je dostupnost pregleda kolegija i pripadajućih izvedbenih programa.</p>
<p>Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet</p> <p>Studij rehabilitacije Studij logopedije Studij socijalne pedagogije Doktorski studiji</p>	<p>http://www.erf.unizg.hr/hr/studiji/preddiplomski-rehabilitacija</p> <p>http://www.erf.unizg.hr/hr/studiji/preddiplomski-logopedija</p> <p>http://www.erf.unizg.hr/hr/studiji/preddiplomski-socijalna-pedagogija</p> <p>http://www.erf.unizg.hr/hr/studiji/poslijediplomski-prevencijska-znanost-i-studij-invaliditeta</p>	<p>Usmena i e-mail komunikacija s predstavnicima Fakulteta</p>

¹¹ Autorica strukture prikaza izvora podataka je Valerija Barada, prema *Izveštaj istraživanja. Zastupljenost ženskih/rodnih tema u kurikulumima sveučilišnih predmeta na odabranim institucijama visokog obrazovanja, 2016.*

<p>Hrvatski studiji</p> <p>Edukacijske znanosti i naobrazba nastavnika</p> <p>Filozofija</p> <p>Komunikologija</p> <p>Kroatologija</p> <p>Povijest</p> <p>Psihologija</p> <p>Sociologija</p>	<p>https://www.hrstud.unizg.hr/nastavnicka-naobrazba</p> <p>https://www.hrstud.unizg.hr/filozofija</p> <p>https://www.hrstud.unizg.hr/komunikologija</p> <p>https://www.hrstud.unizg.hr/kroatologija</p> <p>https://www.hrstud.unizg.hr/povijest</p> <p>https://www.hrstud.unizg.hr/psihologija</p> <p>https://www.hrstud.unizg.hr/sociologija</p>	<p>Informacijski paket uz usmenu i e-mail komunikaciju za kolegije koji nedostaju</p>
<p>Pravni fakultet</p> <p>Pravni studij</p> <p>Studijski centar socijalnog rada</p> <p>Studijski centar za javnu upravu i javne financije</p>	<p>http://www.pravo.unizg.hr/diplomski_studij</p> <p>http://www.pravo.unizg.hr/scsr</p> <p>https://www.pravo.unizg.hr/veleuciliste/studij/strucni_studij_javne_uprave</p>	<p>Usmena i e-mail komunikacija s predstavnicima Fakulteta</p>
<p>Učiteljski fakultet</p> <p>Rani i predškolski odgoj i obrazovanje</p> <p>Učiteljski studiji</p> <p>Menadžment i savjetovanje za europsko obrazovanje</p> <p>Specijalistički studiji</p>	<p>http://www.ufzg.unizg.hr/?page_id=463&lang=hr</p> <p>http://www.ufzg.unizg.hr/?page_id=469&lang=hr</p> <p>http://web.lecee.eu/~new_web/index.php?id=77&L=2</p>	<p>E-mail komunikacija s predstavnicima fakulteta</p>
<p>Medicinski fakultet</p>		<p>Usmena i e-mail komunikacija s predstavnicima fakulteta. Podaci su nedostupni, budući da nisu dostupni na mrežnim stranicama fakulteta a predstavnici fakulteta nisu dostavili podatke.</p>

Prilog 4

Popis ¹² cjelovitih kolegija koji sadrže ženske/rodne teme u ak. god. 2015./2016.

Visokoobrazovna institucija <i>Studijski program/Odsjek</i>	Naziv kolegija
Dramaturgija izvedbe; Dramsko i filmsko pismo; Filmska dramaturgija; Kazališna dramaturgija Akademija dramske umjetnosti	<i>Feminističke teorije i izvođačka umjetnost u Hrvatskoj</i> , izborni kolegij, diplomatska razina, isti kolegij na svim usmjerenjima
Studij socijalne pedagogije Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet	<i>Nasilje u mladenačkim vezama</i> , izborni kolegij, diplomatska razina; <i>Nasilje u obitelji</i> , izborni kolegij, diplomatska razina
Studij kroatologije Hrvatski studiji	<i>Rodna problematika u hrvatskoj književnosti ranoga novovjekovlja</i> , izborni kolegij, preddiplomska razina; <i>Ivana Brlić-Mažuranić</i> , izborni kolegij, diplomatska razina
Studij sociologije Hrvatski studiji	<i>Sex, Gender and Human Rights</i> , izborni kolegij, preddiplomska razina
Studij psihologije Hrvatski studiji	<i>Psihologija spolnosti</i> , izborni kolegij, preddiplomska razina; <i>Prevenција nasilja u adolescentskim vezama</i> , kolegij specifičnih i profesionalnih vještina, diplomatska razina
Studij povijesti Hrvatski studiji	<i>Slavne žene starog svijeta: božice, vladarice, ljubavnice</i> , izborni kolegij, diplomatska razina; <i>Povijest muškosti: mentalna evolucija muškarca u Europi od XVI. do polovice XIX. stoljeća</i> , izborni kolegij, diplomatska razina
Studij filozofije Hrvatski studiji	<i>Nasilje u obitelji</i> , izborni kolegij, diplomatska razina
Studij prava Pravni fakultet	<i>Pravna povijest žena – hrvatska baština i europsko okruženje</i> , izborni kolegij, diplomatska razina

¹² Prema dostupnim podacima do kojih smo došli

<p>Studij socijalnog rada Pravni fakultet</p>	<p><i>Intimate partner violence</i>, izborni kolegij, diplomska razina; <i>Nasilje u partnerskim i obiteljskim odnosima</i>, izborni kolegij, diplomska razina; <i>Obiteljska politika, roditeljstvo i djeca</i>, izborni kolegij, diplomski studij; <i>Medijacija razvoda</i>, obvezni kolegij, poslijediplomska razina; <i>Roditeljstvo nakon razvoda braka</i>, izborni kolegij, poslijediplomski studij</p>
<p>Učiteljski studiji Učiteljski fakultet</p>	<p><i>Ženska povijest-javna povijest-kulturna povijest</i>, izborni kolegij, integrirani studij</p>

Prilog 5

Primjer cjelovitog kolegija i nastavnih jedinica sa ženskim/rodnim temama i nastavnih jedinica na odabranom fakultetu

VISOKOOBRAZOVNA INSTITUCIJA	NAZIV CJELOVITOG KOLEGIJA	RAZINA STUDIJA
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet	<i>Nasilje u mladenačkim vezama</i> , izborni kolegij,	Diplomska razina
Studij socijalne pedagogije	<i>Nasilje u obitelji</i> , izborni kolegij, diplomska razina	Diplomska razina

VISOKOOBRAZOVNA INSTITUCIJA/STUDIJ	NAZIV KOLEGIJA/RAZINA STUDIJA	NASTAVNA JEDINICA
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet	I. <i>Osnove sociologije</i> , preddiplomska razina	Rod i spolnost
Studij rehabilitacije	II. <i>Kvalitativne metode istraživanja</i> , diplomska razina	Povijesni razvoj kvalitativne metodologije (...) feminizam, Studij invaliditeta
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet	I. <i>Osnovne sociologije</i> , preddiplomska razina	Rod i spolnost
Studij socijalne pedagogije	II. <i>Pravni aspekti socijalnopedagoških intervencija</i> , preddiplomska razina III. <i>Kriminologija delikvencije mladih</i> , preddiplomska razina	Prekršajnopравни i kaznenopravni aspekt zaštite od nasilja u obitelji (...) i maloljetni počinitelji seksualnih delikata
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet	I. <i>Socijalnopedagoška procjena</i> , diplomska razina	Rodno osjetljiva procjena i programiranje intervencija, Pregled i primjena rodno osjetljivih instrumenata procjene
Studij socijalne pedagogije	II. <i>Kriminologija</i> , diplomska razina III. <i>Socijalna patologija 2</i> , diplomska razina IV. <i>Nasilje u mladenačkim vezama</i>	Primjeri programa prevencije kriminaliteta po kaznenim djelima –razbojništvo, silovanje, trgovina ljudima... Seksualno nasilje, silovanje, seksualno iskorištavanje djece i maloljetnika Rod i spol (razvoj rodni uloga, biološki, psihološki i socijalni čimbenici, rodna ravnopravnost – moć i <i>nasilje</i>); 2. <i>Uvjerena i</i>

	<p>V. <i>Nasilje u obitelji</i></p> <p>VI. <i>Human trafficking</i>, diplomska razina</p> <p>VII. <i>Policija i društvo</i>, diplomska razina</p>	<p><i>stereotipi o bliskim vezama, što je i što nije nasilno ponašanje u vezi; 3. Nasilje u maloljetničkim vezama;</i></p> <p>Definiranje nasilja u obitelji i vrste nasilja(...) 2. Nasilje među partnerima – definicije, rizični čimbenici, oblici; 3. Procjena nasilja među partnerima (...) Analiza podataka i opsegu pojave nasilja u obitelji u Rh, Analiza zakonskih i podzakonskih propisa o nasilju u obitelji u RH i u svijetu, Analiza Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji; 7. Savjetovaništa za rad sa žrtvama nasilja u obitelji</p> <p>(...) differences between human trafficking, illegal migration and prostitution</p> <p>Policija i posebno osjetljive skupine: žene, djeca, stariji</p>
<p>Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet</p> <p>Studij socijalne pedagogije</p>	<p>I. <i>Interdisciplinary disability studies 1</i>, poslijediplomska razina</p> <p>II. <i>Disability in cultural context and multiple identities</i>, poslijediplomska razina</p> <p>III. <i>Strategies, programs and monitoring</i>, poslijediplomska razina</p>	<p>(...) and recent developments in feminist and postmodern approaches to disability.</p> <p>The course will call on theories of phenomenology, feminism(...)lived experience of identity construction and negotiation in terms of gender, ethnicity(,..)</p> <p>Navodi se literatura o feminističkim pristupima invaliditetu.</p>